

AUTOR:	Mgr. Veronika Bajgarová	ZNAČKA:	VY_32_INOVACE_08_CJL_11
OBOR STUDIA:	Gastronomie, Cestovní ruch	ROČNÍK:	1., 3., 4.
PŘEDMĚT:	Český jazyk a literatura	VYTVOŘENO:	duben 2013
TEMATICKÝ OKRUH:	Literatura od starověku po romantismus		
NÁZEV:	Baroko - charakteristika doby a umění		
ANOTACE, METODICKÝ POKYN:	<p>Výukový materiál je vytvořen zejména pro žáky 1. ročníku dálkového nástavbového studia oboru Management v gastronomii. Žákům 3. a 4. ročníku oboru Cestovní ruch slouží k zopakování učiva a ověření úrovně osvojení poznatků daného tématu, a to formou samostatné práce.</p> <p>Soubor obsahuje výkladový materiál k tématu Baroko - charakteristika doby a umění, který je zpřístupněn žákům formou e-learningu.</p> <p>Žák se pod svým uživatelským jménem a heslem (jež mu je přiděleno) přihlásí do výukového prostředí http://moodle.ssss.cz. Pod názvem konkrétního vyučujícího a příslušného předmětu vyhledá nabídku kurzů.</p> <p>Zadaný kurz obsahuje materiál, jež má žák prostudovat. Učivo je doplněno obrázky, citacemi úryvků z literárních děl, v závěru jsou úkoly, které žák samostatně vypracuje. Kurz obsahuje opakovací test, který prověří získané vědomosti a znalosti. Jeho spuštění řídí konkrétní vyučující. Ten nastaví pravidla, za kterých je možné test absolvovat (prostředí, čas, četnost opakování, hodnocení).</p>		
ODKAZY A CITACE:	<p>http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fd/Chram_sv_Mikulase_interier_oltar.jpg</p> <p>http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Charles_Bridge_St_Lutgard_056.jpg</p> <p>http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Three_Graces,_by_Peter_Paul_Rubens,_from_Prado_in_Google_Earth.jpg</p> <p>http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rembrandt_aged51.jpg</p> <p>http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_%C5%A0kr%C3%A9ta_-_Paris_a_Helena.jpg</p>		

Baroko

- ◆ **Baroko** – poslední jednotný umělecký sloh, který vznikl na konci **16. století** v katolické **Itálii**, ale později se rozšířil do ostatních zemí Evropy.
- ◆ Slovo baroko – znamená **perla nepravidelného tvaru** (z portugalštiny), nebo (v italštině) něco velmi krkolomného a komplikovaného.

Charakteristika církve

- ◆ **Rozmach** baroka přichází hlavně v **17. století**, v období **protireformace** (snaha o návrat protestantů zpátky ke katolické církvi).
- ◆ **Tridentský církevní koncil** (1545-1563 – setkání nejvyšších představitelů katolické církve) chtěl zastavit **reformaci**, která se šířila od první třetiny 16. století v zemích střední a východní Evropy.
- ◆ Toho chtěla katolická církev dosáhnout prostřednictvím nového mnišského řádu – **Tovaryšstva Ježíšova** (neboli jezuitského řádu – který byl založen Španělem Ignácem z Loyoly). Pro jezuity byla typická přísná disciplína a téměř vojenská kázeň, jejich úkolem bylo dohlížet nad veřejnou mravností a kontrolovat vzdělávání.
- ◆ Byla obnovena inkvizice, která měla bojovat proti kacířům.
- ◆ Smyslový život se stal opět hříchem jako kdysi ve středověku.

Znaky baroka v umění

Architektura

- ◆ Stavěly se především církevní stavby - kostely, chrámy, ale i šlechtická sídla a měšťanské domy.
- ◆ K typickým znakům patří:
  - ◆ kopule, oblouky, sloupy, schodiště,
  - ◆ vnitřní interiéry vynikaly přehnanou zdobností (množství soch, sloupy, mramor, zdobení zlatem) a vynikající akustikou.

◆ Významnými staviteli byli **Kryštof a Kilián Dienzenhoferové** (pražská Loreta, Chrám sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně) a **Jan Santini** (Kostel sv. Jana Nepomuckého – ve Žďáru nad Sázavou).

◆ Další významné barokní stavby: zámek Versailles v Paříži, Belveder ve Vídni.

Chrám sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně

Sochařství

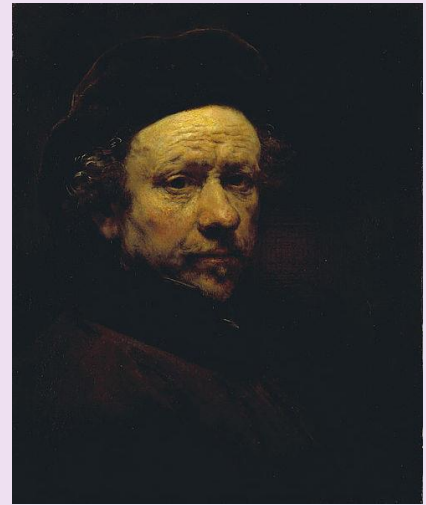
- ◆ Touha vyjádřit vnitřní napětí, tomu se podřizuje i pohyb těl, vzpírajících se, napjatých, křečovitě zkroucených, rozevlátých a robusních.
- ◆ Významným sochařem byl **Matyáš Bernard Braun** (některé sochy na Karlově mostě v Praze, sochy Neřestí a Ctností v areálu zámku Kuks) a **Ferdinand Brokoff**.

Sousoší Sen sv. Luitgardy na Karlově mostě v Praze, autor Matyáš Bernard Braun

Malířství

- ◆ Používaly se různé techniky, různé velikosti pláten. Nejznámější technikou je technika tzv. **šerosvitu**, která dokonale využívala světla a stínu.
- ◆ Náměty byly také různé:
  - ◆ život představitelů bohatších vrstev,
  - ◆ antické náměty čerpající z pověstí starověkého Řecka i Říma (velmi časté akty – nahé postavy žen),
  - ◆ oblíbená byla zátiší (ulovená zvěř, ovoce, květiny),
  - ◆ portréty členů šlechtických a královských rodin (často v životní velikosti).
- ◆ K vynikajícím malířům patřili:
  - ◆ **Petr Pavel Rubens** (Vlám),
  - ◆ **Rembrandt van Rijn** (Holanďan),
  - ◆ **Karel Škréta, Petr Brandl, Ján Kupecký, Václav Vavřinec Reiner.**

Autoportrét, autor
Rembrandt van Rijn

Tři grácie, autor Petr Pavel Rubens

Paris a Helena, autor Karel Škréta

Hudba

- ◆ Byla oblíbená nejen u šlechty, ale také mezi prostými lidmi.
- ◆ Velmi rozšířená byla hudba varhanní.
- ◆ Mezi hudební osobnosti té doby patřili:
  - ◆ **Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel,**
  - ◆ **Josef Mysliveček.**

Charakteristika českých zemí a literatury

V první polovině 17. století proběhl jeden z největších válečných konfliktů – **třicetiletá válka (1618-1648)**.

- ◆ **Počátek** tohoto náboženského střetnutí se odehrává **v českých zemích**, kdy proti katolickým Habsburkům **povstala** česká **nekatolická** šlechta a měšťanstvo. Povstání **končí** bitvou **na Bílé hoře** roku **1620**.
- ◆ **Habsburkové** jako vítězná strana velmi přísně **potrestali** účastníky tzv. českého stavovského povstání:
  - ◆ hlavní představitele odboje – 27 šlechticů, pánů a měšťanů – popravili na Staroměstském náměstí,
  - ◆ majetek povstalců byl zkonfiskován,
  - ◆ dovoleno bylo jen katolické náboženství.
- ◆ **Čeština byla zrovnoprávněna s němčinou**, což znamenalo postupné vyřazení češtiny z veřejného života.
- ◆ Veškerá náročnější literatura byla psána latinsky, česky psané byly jen náboženské brožurky a knížky lidového čtení.
- ◆ Řada významných osobností byla nucena **odejít do vyhnanství** (např. Jan Amos Komenský).
- ◆ Česky psané knihy vydávané katolickou církví byly psané špatnou češtinou a většinou šlo o propagační brožurky o zázracích Jana Nepomuckého. Tento světec měl vymýtit z povědomí lidí vzpomínky na Jana Husa.
- ◆ Na počátku 18. století byla česká literatura na nejnižším bodě svého vývoje. Téměř **zapomenutá** byla **spisovná čeština**, málo se jí psalo, chyběl jí jazykový vzor - Bible kralická. Jelikož tuto knihu vydali členové Jednoty bratské (protestantská církev, po Bílé hoře přestala existovat), patřila proto mezi knihy zakázané, po kterých jezuité slídili a nalezené otevřeně pálili.

Úkoly

---

1. Zopakujte si, co to bylo **české stavovské povstání**.
2. **Přečtěte si z čítanky** (Sochrová, Marie: Čítanka I. k Literatuře v kostce. Havlíčkův Brod, Fragment 2007.) **ukázkou na str. 96 – 97, Bible kralická, kapitola z Nového zákona.**

Test 11 – Baroko - charakteristika doby a umění

Úloha 1

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Ve kterém století vzniklo baroko?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. 17. století
- ☐ b. 15. století
- ☐ c. 16. století
- ☐ d. 18. století

Úloha 2

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Ve které zemi baroko vzniklo?

Odpověď:

Úloha 3

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Ke každému umělci přiřadte uměleckou oblast, ve které tvořil svá díla (hudba, malířství, sochařství, architektura).

Josef Sebastian Bach

Josef Mysliveček

Jan Santini

Karel Škréta

Petr Pavel Rubens

Matyáš Bernard Braun

hudba
sochařství
architektura
malířství

Úloha 4

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Jak se nazývá nejznámější malířská technika v baroku?

Odpověď:

Úloha 5

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

K nejvýznamnějším barokním sochařům patří Matyáš Bernard Braun, Jan Santini, Kryštof a Kilián Dienzenhoferové.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 6

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

K barokním malířům nepatří:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Karel Škréta
- ☐ b. Matyáš Bernard Braun
- ☐ c. Rembrandt van Rijn
- ☐ d. Petr Pavel Rubens

Úloha 7

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

K nejznámějším barokním stavbám v českých zemích patří:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Chrám sv. Mikuláše na Malé Straně
- ☐ b. Chrám sv. Víta na Pražském hradě
- ☐ c. Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře

Úloha 8

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

V 17. století probíhal jeden z největších válečných konfliktů v Evropě. Jde o válku:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. stoletou
- ☐ b. růží
- ☐ c. třicetiletou
- ☐ d. českou

Úloha 9

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

České stavovské povstání končí bitvou na Bílé hoře roku 1720.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 10

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,0

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Habsburkové potrestali příslušníky českého stavovského povstání různými způsoby. Který z uvedených trestů to nebyl?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. poprava předních účastníků povstání
- ☐ b. konfiskace majetku povstalců
- ☐ c. zrovnoprávnění češtiny s němčinou
- ☐ d. dovoleno nábožeství protestantské i katolické